

Sosiaali- ja terveysministeriö

Sisäministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi tartuntatautilaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt sisäministeriön lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi tartuntatautilaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Esityksessä ehdotettaisiin säädettäväksi uusi tartuntatautilaki. Sisäministeriö lausuu asiasta seuraavasti:

Yleistä

Sisäministeriön näkemyksen mukaan valmisteilla oleva tartuntatautilaki luo kokonaisuudessaan hyvät edellytykset torjua tartuntatauteja myös vakavissa tartuntatautien uhka- ja vaaratilanteissa, joihin saattaa liittyä laajasti myös eri viranomaisten osallistumista vakavien tartuntatautien torjuntatyöhön.

Tartuntatautilain hallituksen esityksessä korostetaan erityisesti vakavien tartuntatautien (poikkeuksellinen epidemia, pandemia) eri hallinnonalojen ministeriöiden ja viranomaisten yhteistyötä (HE 81 §; kansallinen valmiusryhmä) yhteistyövelvoitteen mukaisesti. Sisäministeriön näkemyksen mukaan tämä on tärkeää myös vakavien tartuntatautien uhkatilanteissa. Viranomaisten yhteisen tilannekuvan luominen ja suunnittelu on tärkeää muidenkin viranomaisten mahdollisten tehtäväpriorisointien kannalta vakavissa tartuntatautilanteissa ja niiden uhkatilanteissa. Lisäksi tähän liittyy työturvallisuus- ja kysymyksenä myös muun muassa viranomaisten rokotussuojan varmistaminen vakavissa tartuntatautilanteissa.

Viranomaisten osallistuminen tartuntatautien torjuntatyöhön

Tartuntatautilain HE:n 12 §:n perusteluissa todetaan, että ”rajavartiolaitoksen, tullin ja poliisin tehtävät tartuntatautien torjunnassa koskisivat siis lähtökohtaisesti vain poikkeuksellisia epidemioita, pandemioita sekä muita vakavia terveydenhuollon häiriötilanteita”. Sisäministeriön näkemyksen mukaan muiden viranomaisten tartuntatautien torjuntatyöhön osallistumisen tulisikin lähtökohtaisesti koskea vain poikkeuksellisia ja vakavia tartuntatautilanteita huomioiden juuri viranomaisten muut lakisääteiset tehtävät. Lisäksi sisäministeriö nostaa esiin, että toiminnassa tulisi huomioida myös se, että yhteiskuntaa saattavat uhata samanaikaisesti useat päällekkäiset uhat ja kriisit.

Tartuntatautilain hallituksen esityksen toimenpiteet sääntelevät laajan valikoiman erilaisia hygieni- ja rajoitustoimenpiteitä, joiden toimeenpano ja valvonta olisivat ensisijaisesti palveluntarjoajien vastuulla, viranomaisten valvontavastuun sijaan. Sisäministeriön näkemyksen mukaan tämä on perusteltua myös viranomaisten resurssien näkökulmasta.

Karanteeni ja eristäminen ulkopuolelta lukittavassa tilassa

Ehdotetun tartuntatautilain 66 §:ssä todetaan, että ”karanteeni- tai eristyshuoneen ovea voidaan pitää ulkopuolelta lukittuna silloin, kun se on välttämätöntä ilmaitse tai pisara- ja kosketustartuntana tarttuvan yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin edellytykset täyttävän

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

0295 480 171
+358 295 480 171

kirjaamo.sm@gov.fi
www.intermin.fi

tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi, ottaen huomioon, mitä pelastuslain (379/2011) 18 §:ssä säädetään poistumisturvallisuudesta”. Sisäministeriö kannattaa säännökseen lisättyä viittausta pelastuslain (379/2011) 18 §:ään, jossa säädetään poistumisturvallisuudesta hoitolaitoksissa sekä palvelu- ja tukiasumisessa. Poistumisturvallisuudesta tulipalo- tai muussa vaaratilanteessa tulee huolehtia myös näiden ulkopuolelta lukittavien tilojen osalta.

Tartuntatautilain valvonta ja rajoitustoimenpiteet

Hallituksen esityksen 7. luku käsittelee tartuntatautilain valvontaa. Sisäministeriö esittää edellä mainitun perusteiden harkittavaksi, että 84 § 3 momenttiin tehtäisiin lisäys poliisin suorittaman valvonnan osalta liittyen toiminnan ja tilojen väliaikaiseen rajoittamiseen (75 §) ja/tai kieltämiseen (76 §):

Poliisi valvoo 75 § ja 76 §:ien nojalla annettuja määräyksiä yleisö- ja yksityistilaisuuksia ja yleisiä kokouksia koskevan päätösten noudattamista yleisön, ihmismäärän, etäisyyksien sekä rajoitusten osalta *huomioiden poliisin muut lakisääteiset tehtävät*”.

Lisäksi sisäministeriö nostaa esiin, että samantyyppinen rajoitus viranomaisten muiden tehtävien huomioimisesta on säännelty myös tartuntatautilain virka-apua koskevassa 105 §:ssä, jossa virkaavun osalta tulee huomioida poliisin osalta poliisin muut tärkeät tehtävät. Tässä yhteydessä sisäministeriö tuo esiin, että käytännössä kyse olisi poliisin resursseista ja niiden allokoinnista. Sisäministeriö on tuonut poliisin laajat lakisääteiset tehtävät ja poliisin resurssit esiin myös tartuntatautilain valmistelutyöryhmässä. Tämä lisäys tulisi huomioida myös kyseisen 84 §:n perusteluissa virka-apusäännöksen 105 §:n perusteluiden mukaisesti.

Lisäksi sisäministeriö nostaa esiin, että poikkeuksellisten tilanteiden, kuten pandemioiden osalta, tulisi rajoituspäätösten valmistelussa tartuntatautiasiantuntijoiden lisäksi kuulla myös laajemmin niitä viranomaisia, jotka suorittavat rajoitusten valvontaa muiden tehtäviensä lisäksi.

Valvonnan osalta tärkeä raja 75 § 3 momentin ja 76 § 1 momentin nojalla on myös se, etteivät kyseisten säännösten toimintaa ja tiloja koskevat rajoittamis- ja kieltopäätökset voi koskea yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaa toimintaa kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa. Sisäministeriö nostaa kuitenkin esiin, että kyseisten säännösten rajoitukset voivat koskea myös yksityistilaisuuksia. HE:n 72 §:ssä säädetään hygieniatoimien tehostamisesta ja säännöksen perusteluissa on katsottu, että *”yksityis- ja perhe-elämän piiriin kuuluvissa tilaisuuksissa, jotka järjestettäisiin esimerkiksi vuokratussa tilassa, joka ei tavanomaisesti kuuluisi kotirauhan piiriin, tulisi näitä tehostettuja hygieniavelvoitteita noudattaa. Tämä tarkoittaisi sitä, että esimerkiksi vuokratussa juhlatilassa järjestetyissä häissä tai vaikkapa kastajaisissa, tulisi noudattaa tehostettuja hygieniavelvoitteita*”. Tässä yhteydessä sisäministeriö nostaa esiin, että yksityistilaisuuden käsitteeseen saattaa liittyä hankalia tulkintakysymyksiä, kuten myös oleskeluun julkisella paikalla ja oleskelun mahdolliseen valvontaan.

Yleisesti sisäministeriö nostaa esiin, että päätöksentekomenettely tartuntatautilain mukaisten mahdollisten rajoitustoimenpiteiden käyttöönoton osalta tulee olla selkeää. Rajoitustoimenpiteiden käyttöönottoa harkitessa tulee arvioida yhteiskunnan kokonaisuutena suhteessa rajoitustoimenpiteiden välttämättömyyteen ja suhteellisuuteen. Tartuntatautilain rajoituksiin liittyy laaja kirjo erilaisia välittömiä ja välillisiä vaikutuksia, kuten erityisryhmät kuten lapset ja vanhukset, elinkeinoelämä ja omaisuudensuoja konfiskaatiotilanteissa sekä korvauskysymykset.

Perus- ja ihmisoikeuksien rajoittamisen oikeudelliset edellytykset

Tartuntatautilain hallituksen esityksen kohdassa 11.2 punnitaan tartuntatautilain perus- ja ihmisoikeuksien rajoittamisen oikeudellisia edellytyksiä. Sisäministeriö nostaa esiin, että tilanteissa, joissa jouduttaisiin turvautumaan perusoikeuksia rajoittaviin päätöksiin, tulisi aina punnita eri perusoikeuksia keskenään siten, että punninnan tuloksena syntynyt ratkaisu mahdollistaisi eri perusoikeuksien toteutumisen mahdollisimman laaja-alaisesti siten, että rajoituksella saavutettavan tavoitteen toteutuminen voitaisiin turvata.

Kansliapäällikkö

Matti Sarasmaa

Asiantuntija

Ella Stenroos

Jakelu STM Sosiaali- ja terveysministeriö

Tiedoksi

VN/25987/2023-SM-652

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: